

Lausunto

30.4.2026

Viite Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/25987/2023

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto Tartuntatautilaista

Huoltovarmuuskeskus (HVK) kiittää mahdollisuudesta lausua uudesta tartuntatautilaista. HVK tarkastelee esitystä erityisesti huoltovarmuuden, materiaallisen varautumisen, toimitusketjujen jatkuvuuden sekä markkinoiden toimivuuden näkökulmasta.

Yleiset huomiot

HVK:n näkemyksen mukaan lakiluonnoksen toimivaltuudet ja viranomaisten yhteistyörakenteet vahvistavat kansallista huoltovarmuutta varmistamalla, että tartuntatauteihin voidaan reagoida johdonmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti kaikissa tilanteissa. Ehdotetut säädökset tukevat terveydenhuollon kriittisten toimintojen jatkuvuutta ja parantavat valmiutta turvata väestön terveys myös vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa, mikä on keskeistä Suomen huoltovarmuuden kokonaisuuden kannalta.

Esityksessä on perustellusti pyritty vahvistamaan viranomaisten kykyä reagoida poikkeuksellisiin epidemioihin ja pandemioihin. Samalla useat ehdotetut toimivaltuudet ovat laajoja ja kohdistuvat lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, suojainten sekä niitä koskevien markkinoiden toimintaan. Sääntelyn tulee olla täsmällistä, tarkkarajaista ja oikeasuhtaista sekä yhteensopivaa muun valmius- ja huoltovarmuussääntelyn kanssa.

HVK pitää tärkeänä, että poikkeuksellisten toimivaltuuksien käyttöönottoon liitetään selkeät edellytykset, kokonaisarviointi, määräaikaisuus, vaikutusten seuranta sekä asianmukainen kuuleminen.

88 § Varmuusvarastoidut lääkkeet, lääkinnälliset laitteet ja suojaimet

Pykälässä mahdollistetaan poikkeaminen tavanomaisista käyttö-, valmistus-, annostelu- ja jakelujärjestelyistä. HVK katsoo, että toimivaltuuden tarkoitusperä on ymmärrettävä häiriötilanteissa, mutta sääntelyn tulee yksiselitteisesti rajata, koskeeko toimivalta vain valtion varmuusvarastoja ja muita julkisia varastoja vai myös muita varastoja.

Lisäksi perusteluissa tulisi täsmentää periaatteet, joilla potilas- ja käyttäjäturvallisuus, tuotteiden aitous, jäljitettävyys ja laadunvarmistus turvataan poikkeusjärjestelyissä.

HVK pitää tarkoituksenmukaisena, että varmuusvarastoista tapahtuvaa käyttöä ja jakelua koskevissa ratkaisuissa kuullaan Huoltovarmuuskeskusta.

HVK kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että 88 §:ssä olevat viittaukset tulee päivittää vastaamaan voimassa olevaa huoltovarmuutta koskevaa lainsäädäntöä ja uutta lakia huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta(107/2026). Viittaukset poistuvaan sääntelyyn voivat aiheuttaa tulkintaepäselvyyksiä.

92 § Lääkinnällisten laitteiden saatavuuden varmistaminen

Pykälä antaisi sosiaali- ja terveysministeriölle laajan toimivallan rajoittaa tai ohjata lääkinällisten laitteiden ja henkilönsuojainten myyntiä, luovutusta, käyttöä, jakelua ja hinnoittelua asetuksella ilman valmiuslain käyttöönottoa.

HVK kiinnittää huomiota siihen, että lääkinällisten laitteiden toimitusketjut ovat pääosin kansainvälisiä ja markkinaehtoisia. Kansallinen sääntely voi siten käytännössä vaikuttaa rajallisesti saatavuuteen, mutta samalla merkittävästi markkinoiden toimintaan.

Pykälän jatkovalmistelussa tulisi arvioida huolellisesti perusoikeusvaikutukset, elinkeinovapaus, omaisuudensuoja, kilpailuvaikutukset sekä EU:n sisämarkkinasääntelyn reunaehdot.

Ennen asetuksen antamista tulisi säätää velvollisuudesta kuulla ainakin THL:n ja Fimean lisäksi työ- ja elinkeinoministeriötä sekä Huoltovarmuuskeskusta.

94 § Korvaukset ja kustannustenjako

Mikäli toimivaltuuksilla aiheutetaan yrityksille tai muille toimijoille olennaisia kustannuksia tai menetyksiä, korvausjärjestelmän tulee olla ennakoitava, yhdenmukainen ja hallinnollisesti selkeä. HVK pitää perusteltuna arvioida, tulisiko korvausmenettelyssä hyödyntää valmiuslain kaltaista keskitettyä mallia, esimerkiksi Valtiokonttorin kautta.

81 § ja 90 § Muut huomiot

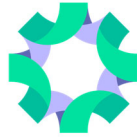
HVK pitää myönteisenä, että esityksessä on huomioitu poikkeavat toimitusreitit, jakelukanavat ja kansainväliset varautumismekanismit.

Testauskapasiteetin näkökulmasta kliinisten mikrobiologisten laboratorioiden lupamenettelyn keventäminen voi tukea kapasiteetin nopeaa kasvattamista häiriötilanteissa, edellyttäen että laatuvaatimukset ja valvonta turvataan.

Saatavuutta koskevien poikkeussäännösten soveltamisalaa on syytä arvioida myös vakavien toimitusketjuhäiriöiden tilanteissa silloin, kun ne uhkaavat tartuntatautien torjuntaa tai hoitoa.

Yhteenveto

HVK pitää tärkeänä, että tartuntatautilain uudistuksessa vahvistetaan yhteiskunnan kriisinsietokykyä. Samalla sääntelyn tulee olla tarkkarajaista ja yhteensovitettua valmiuslain, huoltovarmuussääntelyn sekä markkinoiden toimintaedellytysten kanssa. Erityisesti 88 § ja 92 § edellyttävät jatkovalmistelussa täsmennyksiä toimivaltuuksien rajauksiin, kuulemismenettelyihin, vaikutusarviointeihin sekä korvausjärjestelmään.

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

Helsingissä 30.4.2026

Huoltovarmuuskeskus

Esittelijä: Jarna Hartikainen, Yksikönjohtaja

Allekirjoittaja: Jaakko Pekki, Osastonjohtaja